

ДІАГНОСТИКА ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті висвітлено наукові погляди на специфіку розвитку здатності до творчості у майбутніх працівників ЗМІ, розкрито сутність і значення окремих методик діагностики творчого потенціалу майбутнього журналіста у процесі професійної підготовки.

Підкреслено, що сучасний журналіст – творча особистість із яскраво вираженою індивідуальністю, з високим рівнем професійної культури, це – особистість із творчим стилем фахової діяльності та творчим мисленням; акцентовано на тому, що вільна творча самореалізація особистості є запорукою її успішної адаптації, здійснення нею свого професійного призначення.

Ключові слова: діагностика, журналістське мислення, майбутній журналіст, професійна підготовка, професіоналізм, самореалізація, самовдосконалення, творча діяльність, творчий потенціал, творчі здібності, творчість.

Розвиток громадянського суспільства значною мірою залежить від професійної компетентності та творчого підходу журналістів до виконання свого призначення, функцій і соціальних ролей. Сьогодні соціум потребує фахівців ЗМІ з високим рівнем професійної компетентності, журналістської і загальної культури, з неординарними підходами до актуальних проблем сьогодення – журналістів, здатних до самореалізації в умовах жорсткої конкуренції у площині ринкових відносин, спроможних формувати громадську думку на діалогічних засадах і на принципах гуманізму, творчо й оперативно реагувати на зміни в усіх сферах життя. Реалії третього тисячоліття потребують активізації розвитку особистості, її творчого потенціалу, актуалізації творчої індивідуальності майбутнього журналіста, чим пояснюється актуальність теми статті, **мета** якої – висвітлити наукові погляди на специфіку розвитку здатності до творчості у майбутніх працівників ЗМІ, розкрити сутність та значення окремих методик діагностики творчого потенціалу майбутнього журналіста у процесі професійної підготовки.

Теоретико-методичними засадами ідеї розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів є провідні положення про професійну освіту С. Батишева, А. Маркової, О. Мещанінова, Н. Ничкало, О. Новікова, А. Субетто, Т. Сущенко та ін.; розвідки проблеми творчості А. Арнольдова, М. Барга, М. Бахтіна, Н. Бердяєва, Д. Богоявленської, Дж. Гілфорда, І. Манохи, З. Сіверс та ін.; наукові погляди на розвиток творчої особистості та її творчого потенціалу Є. Адакіна, Б. Ананьєва, Б. Кедрова, В. Клименка, А. Матюшкіна, В. Моляко, Я. Пономарьова, К. Роджерса, В. Роменця, С. Рубінштейна, О. Чаплигіна та ін.; принципи гуманізації професійної підготовки фахівців, висвітлені Г. Баллом, І. Бехом, Д. Богоявленською, І. Зязюном, В. Кременем, В. Кудіним, О. Пехотою, Е. Помиткіним, В. Рибалкою, В. Сухомлинським, А. Сущенко та ін.

Проблему специфіки журналістської творчості розглядали Ю. Андрєєва, А. Бобков, Р. Бухарцев, О. Дорошук, В. Здоровега, С. Корконосенко, Г. Лазутіна, А. Марачева, Г. Мельник, В. Олешко, Л. Світич, І. Чемерис, О. Чернікова, Ю. Шаповал та ін.

Журналістика майбутнього, стаючи одночасно масовою і високопрофесійною, вимагає нових форм підготовки студентів-журналістів, адже ХХІ століття – це “епоха побудови нового типу цивілізації, що потребує значного рівня суспільного інтелекту, свідомості, який би став провідним механізмом забезпечення прогресивного історичного розвитку суспільства і якості життя кожної людини. У зв’язку з цим освіта покликана перетворитися на провідний чинник формування суспільного інтелекту, національної самосвідомості народу, створення здорового соціуму і виступати в ролі національного ресурсу оновлення громадського життя і механізму управління соціальним розвитком” [7, с. 52].

Творчий потенціал можна визначити як сукупність творчих здібностей, можливостей та властивостей, необхідних для творчої діяльності, здатність до продукування творчих стратегій і тактик для творчого вирішення проблем, це поєднання природних, особистісних і соціальних потреб у творчому саморозвитку й професійній самореалізації.

Одним із аспектів проблеми творчого потенціалу журналіста є проблема найефективнішого виявлення і розвитку здібностей особистості, що посідає одне з провідних місць у професійній підготовці майбутніх журналістів. Різні аспекти поняття “здібності” постійно переплітаються між собою, що ускладнює вивчення спеціальних здібностей, потрібних для виконання конкретних видів діяльності, в тому числі – журналістських функцій і соціальних ролей журналіста.

З метою виявлення і вивчення творчого потенціалу особистості журналіста було виокремлено його показники, розроблені шляхом моделювання з урахуванням специфіки журналістської творчості та змісту професійної діяльності журналіста:

– ціннісне ставлення до творчості (розуміння сутності категорій творчості; розуміння цінності творчості; усвідомлення творчої діяльності; усвідомлення себе суб’єктом творчої діяльності; самооцінка творчих здібностей);

– мотиви творчої діяльності (мотив самовираження; особистісна значущість творчого потенціалу; мотив емоційної задоволеності; інтерес до творчої діяльності; потреба у творчій самореалізації та в обміні результатами творчості; мотив саморозвитку і вдосконалення творчого процесу);

– спрямованість на творчий характер діяльності (соціальна і творча активність; творчий підхід до вирішення навчально-пізнавальних і професійно орієнтованих завдань; прогнозування творчих аспектів майбутньої журналістської діяльності; самооцінка творчого потенціалу);

– оволодіння способами творчої діяльності (вміння ставити і творчо вирішувати завдання, генерувати ідеї, бачити проблему, знаходити нові засоби та нестандартні й оригінальні способи вирішення висунутих проблем; навички роботи у творчій групі, створення оригінального інформаційного продукту засобами індивідуального відображення, технологічні навички).

Для визначення стану сформованості компонентів творчого потенціалу майбутніх журналістів застосовувалися апробовані на практиці методики: діагностика схильності до творчості (методика Д. Холмса, адаптована Є. Адакіним, В. Олешком), діагностика мотивації професійної діяльності (методика К. Замфір у модифікації А. Реана та С. Амеліної), діагностика творчої уяви та творчого мислення (методика Є. Торренса), діагностика здібностей до прогнозування (методика М. Фетікіна) тощо.

Для діагностики творчого потенціалу майбутніх журналістів було визначено рівні сформованості його компонентів: інтелектуально-пізнавальний, мотиваційно-

цільовий, духовно-ціннісний, мисленнєво-мовленнєвий, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінний.

Журналіст без світогляду, базових гуманітарних знань, який знає тільки основи ремесла, не знадобиться жодному ЗМІ. Світогляд журналіста тісно пов'язаний з його мисленням, зі здатністю творчо сприймати інформацію, глибоко аналізувати її і вміти передавати, враховуючи найголовніше і найсуттєвіше. У процесі нашого дослідження результати діагностики творчого мислення й особистісної креативності майбутніх журналістів засвідчили позитивну динаміку і в кількісному вираженні мають такий вигляд (табл. 1).

Таблиця 1

Результати діагностики творчого мислення майбутніх журналістів на різних етапах формувального експерименту, %

Рівні	I етап професійно орієнтований	II етап професійно-практичний	III етап професійно-творчий
Високий	10,7	25,8	40,7
Середній	41,8	55,7	51,8
Низький	47,5	18,5	7,5

Формування творчого мислення майбутнього журналіста, створення відповідних умов для його активізації сприяє розвитку творчого потенціалу особистості студента. Особливого значення набуває творча співпраця й духовна взаємодія між викладачем-наставником і студентом із дотриманням “творчої пропорції” [1], моделювання спеціальних педагогічних ситуацій, які стимулюють майбутніх журналістів творчо мислити. Якщо людина здатна творчо мислити, у неї формується і розвивається здатність до прогнозування, діагностика якої засвідчила такі результати (табл. 2).

Таблиця 2

Діагностика здібностей майбутніх журналістів до прогнозування, %

Ступінь рефлексії	I етап професійно орієнтований	III етап професійно-практичний	III етап професійно-творчий
Повна відсутність рефлексії минулого досвіду	48,5	26,5	10,5
Рефлексія зі знаком “-”	24,0	30,5	25,3
Рефлексія зі знаком “+”	27,5	43,0	64,2

Під час експерименту ми дійшли висновку, що у процесі навчальних занять необхідно створювати сприятливі й педагогічно комфортні умови, які забезпечують формування здатності до прогнозування у студентів-журналістів, потрібно забезпечити тісну взаємодію університету й телерадіокомпанії: реальна участь студентів-журналістів у діяльності телерадіокомпанії (створення матеріалів радіомовлення і телепередач); креативно-ціннісна позиція студента в освоєнні професійних знань і умінь; ситуації цілеспрямованого формування професійних умінь студентів-журналістів.

З метою виявлення рефлексійно-оцінних якостей майбутніх журналістів можна провести тест “Самооцінка” (за методикою Л. Столяренко [10]). Студентам пропонуються завдання: “Зазначте, які якості Ви найбільше цінуєте в людях?”, “Окресліть свої уявлення про ідеал” тощо. У кожному з чотирьох наборів слів, що ха-

рактикують позитивні якості людей, треба виділити ті, які найбільш значущі і найцінніші (особисто для кожного респондента), кількість якостей визначається індивідуально. Їх потрібно виписати у стовпчик разом з їхніми номерами, що стоять ліворуч. У підсумку студенти повинні отримати чотири набори ідеальних якостей.

Слова для першого набору (міжособистісні стосунки, спілкування): ввічливість, дбайливість, щирість, колективізм, привітність, співчуття, тактовність, толерантність, доброзичливість, привітність, товариськість, комунікабельність, обов'язковість, відповідальність, відвертість, справедливість, сумісність, вимогливість.

Слова для другого набору (поведінка): активність, гордість, добродушність, порядність, сміливість, твердість, упевненість, чесність, енергійність, ентузіазм, сумлінність, ініціативність, інтелігентність, наполегливість, рішучість, принциповість, самокритичність, самостійність, урівноваженість, цілеспрямованість.

Слова для третього набору (діяльність): вдумливість, діловитість, майстерність, тямущість, швидкість, зібраність, точність, працьовитість, захопленість, посидючість, акуратність, уважність, далекоглядність, дисциплінованість, ретельність, допитливість, спритність, послідовність, працездатність, скрупульозність.

Слова для четвертого набору (переживання, почуття): бадьорість, безстрашність, веселість, душевність, милосердя, ніжність, волелюбність, сердечність, пристрасність, сором'язливість, схвильованість, захопленість, велике піднесення почуттів, емпатійність, життєрадісність, оптимістичність, стриманість, задоволеність, чутливість.

На другому етапі треба, розглянувши якості особистості, виписані з кожного набору, знайти серед них такі, якими респондент володіє в реальності. Обвести цифри, що стоять біля них.

Обробка результатів тесту: підрахувати, скільки відмічено реальних якостей (Р). Підрахувати кількість ідеальних якостей, виписаних студентами (І), а потім обчислити їх відсоткове відношення: $Z = (P / V) * 100\%$. Визначити рівні самооцінки: неадекватно низький (0–15), низький (16–35), нижче від середнього (36–46), середній (47–55), вище від середнього (56–65), високий (66–68), неадекватно високий (69).

Інтерпретація результатів тесту: самооцінка може бути оптимальною і неоптимальною. Оптимальна адекватна самооцінка свідчить про правильне співвідношення студентом власних можливостей і здібностей, критичне ставлення до себе, прагнення реально дивитися на свої невдачі та успіхи, намагання ставити перед собою мету, яку можна досягти. До оцінки досягнутого він підходить не тільки зі своїми мірками, а й намагається передбачати, як до цього поставляться інші люди. Адекватна самооцінка є підсумком постійного пошуку реальної міри, тобто без занадто великої переоцінки, але і без зайвої критичності до свого спілкування, поведінки, діяльності, переживань. Така самооцінка є найкращою для конкретних умов і ситуацій.

Оптимальними є самооцінки “високий рівень” і “вище від середнього рівня” (людина заслужено цінує, поважає себе, задоволена собою), а також “середній рівень” (людина поважає себе, але знає свої недоліки і прагне до саморозвитку та самовдосконалення).

Неоптимальна самооцінка – надмірно завищена або занадто занижена. На основі неадекватно завищеної самооцінки у людини виникає неправильне уявлення про себе, ідеалізований образ своєї особистості і перебільшення власних можливостей, своєї цінності для оточення, для загальної справи. Сприйняття реальної дійсності спотворюється, ставлення до неї стає неадекватним – суто емоційним. Справедливе зауваження починає сприйматися як причіпка, а об'єктивна оцінка результатів роботи – як несправедливо занижена. Неуспіх постає як наслідок чийось під-

ступів або несприятливо сформованих обставин, які жодною мірою не залежать від дій самої особистості.

Людина із завищеною неадекватною самооцінкою не бажає визнавати, що все це – наслідок власних помилок або неправильної поведінки, ліні, браку знань і здібностей. Виникає важкий емоційний стан – афект неадекватності, головною причиною якого є стійкість сформованого стереотипу завищеної оцінки своєї особистості. Якщо ж висока самооцінка – пластична, змінюється відповідно до реального стану справ – збільшується під час досягнення успіху і знижується при поразках, то це може сприяти розвитку особистості, оскільки їй доводиться докладати максимум зусиль для досягнення мети.

Самооцінка може бути і заниженою, тобто нижче від реальних можливостей особистості. Це призводить до невпевненості в собі, боязкості і відсутності спроб рухатися вперед і долати недоліки, до неможливості реалізувати свої здібності. Такі люди не ставлять перед собою високих цілей, обмежуються вирішенням повсякденних завдань, надмірно критичні до себе.

Занадто висока або занадто низька самооцінка порушують процес самоуправління, спотворюють самоконтроль. Особливо це помітно у спілкуванні, що є дуже важливим аспектом професійної підготовки майбутніх журналістів. Люди із завищеною і заниженою самооцінкою часто стають причиною конфліктів.

При завищеній самооцінці конфлікти виникають через зневажливе ставлення до інших людей і зневажливе поводження з ними, занадто різкі і необґрунтовані висловлювання на їх адресу, через нетерпимість до чужої думки, прояв зарозумілості і зазнайства. Низька критичність до себе заважає таким людям помітити, як вони ображають інших своєю впертістю і зарозумілістю.

При заниженій самооцінці конфлікти можуть виникати через надмірну критичність цих людей. Вони дуже вимогливі до себе і ще вимогливіші до інших, не пробачають жодної помилки, схильні постійно підкреслювати недоліки інших. Це також стає причиною конфліктів, оскільки бачення тільки поганого в інших людях викликає неприязнь до джерела таких оцінок, думок і дій, що призводить до порушення стосунків з людьми.

Самооцінка значно впливає на всі аспекти життєдіяльності та поведінку людини. Оцінка своєї діяльності, свого становища в певній групі чи в колі друзів, стосунки з людьми, які є поряд, критичне ставлення до своїх здібностей і можливостей – становлять сутність поняття “самооцінка”, яке прирівнюють до терміна “самоповага”. Самооцінка показує, як людина оцінює себе щодо окремої властивості, а самоповага – це загальна оцінка.

У результаті повторного тестування в процесі формувального експерименту нами було відстежено позитивну динаміку у визначенні рівнів самооцінки майбутніх журналістів (табл. 3).

Таблиця 3

**Динаміка рівня самооцінки творчих здібностей майбутніх журналістів
на етапах формувального експерименту, %**

Рівень самооцінки	Професійно орієнтований	Професійно-практичний	Професійно-творчий
Завищений	26,0	15,5	6,5
Занижений	24,5	11,5	1,5
Нормальний	49,5	73,0	92,0

Якщо на першому (професійно орієнтованому) етапі завищену оцінку мали 26,0% студентів, які стали учасниками експерименту, то під час другого (професійно-практичного) етапу їхня кількість зменшилася на 10,5% і дорівнювала 15,5% від загальної кількості респондентів, а до кінця третього етапу індекс наявності завищеної оцінки у майбутніх журналістів знизився до 6,5%.

Занижена оцінка на першому етапі спостерігалася у 24,5% студентів, кількість яких на другому етапі зменшилася до 11,5%, а на третьому етапі становила лише 1,5% від загальної кількості студентів. Ці показники – підтвердження того, що у процесі формування експерименту в умовах педагогічно комфортного творчого освітнього середовища під впливом заходів, методів і форм, спрямованих на розвиток творчого потенціалу особистості, на формування вільної журналістської індивідуальності, яка здатна адекватно оцінювати себе і своє оточення, критично і водночас творчо мислити, аналізувати власні дії, вчинки і слова, самооцінка майбутніх журналістів вирівнялася на 92%.

Умовами розвитку творчої активності є домінування активного пізнавального інтересу в мотиваційній структурі особистості, творчий характер навчально-пізнавальної діяльності. Перша умова виконується, якщо зусилля педагога спрямовані на розвиток внутрішніх мотивів пізнавальної діяльності, які активізують розумові здібності, стимулюють вихід за межі поставленого завдання.

Друга умова забезпечується спрямованістю учасників процесу навчання на творчість. Тоді обов'язкові репродуктивні дії є частиною власне творчого процесу, який у навчанні розуміється не тільки як освоєння механізмів діяльності, а і як процес формування необхідних для творчості особистісних рис.

Пізнавальна мотивація стає вихідним моментом розвитку професійної мотивації і спрямованості особистості майбутнього фахівця. За результатами анкетування, проведеного з майбутніми журналістами, було визначено основні мотиви, які спонукають студентів до творчої діяльності (табл. 4).

Таблиця 4

**Рейтинг мотивів творчої діяльності студентів
за результатами експерименту, %**

Бажання самовиразитися	9,3
Особистісна значущість творчості	9,0
Прагнення до творчої самореалізації в журналістиці	24,5
Можливість розвитку здібностей і самовдосконалення	10,5
Прагнення до лідерства	2,7
Можливість вибору і прийняття самостійних рішень	12,0
Допитливість, цікавість, спрямованість на новизну	6,6
Прагнення отримати високу оцінку	3,5
Зацікавленість самим процесом творчості	10,5
Можливість творчого польоту думки і втілення власних ідей	11,4

Надзвичайно важливу роль у підготовці майбутніх журналістів відіграє і самонавчання студентів, що відбувається у формі навчально-професійної діяльності, коли активний пізнавальний інтерес до навчальної дисципліни поєднується з інтересом до майбутньої професії і процесу її освоєння. Таким чином, мотивація не тільки спонукає студента до активності в пізнавальній діяльності, а й пронизує увесь процес підготовки фахівця, надає йому глибокої усвідомленості й цілеспрямованості.

В освітньому процесі сучасного ВНЗ можливе успішне формування готовності майбутніх фахівців до самонавчання. Комплексна організація самостійної творчої пізнавальної діяльності майбутніх журналістів, їх саморозвитку дасть змогу підвищити рівень самонавчання і творчої активності студентів, забезпечить подальше професійне й особистісне зростання.

Загалом навчальна діяльність майбутніх журналістів повинна мати творчий характер, оскільки він необхідний для майбутньої творчої професійної діяльності. “Задатки творчої діяльності притаманні будь-якій людині. Треба вміти їх розкрити і розвинути. Прояви творчих здібностей варіюють від великих і яскравих талантів до скромних і малопомітних, але сутність творчого процесу – однакова для всіх. Різниця – в конкретному матеріалі творчості, в масштабах досягнення і їх суспільної значущості” [4, с. 286].

Схильність до самовираження у майбутнього журналіста набуває особливої сили, стає необхідним додатком до його життя, а “в діяльності людини, яка йде своїм життєвим шляхом, всі психічні властивості особистості не тільки виявляються, але й формуються” [6, с. 10], що є передумовою розвитку творчого потенціалу майбутніх журналістів.

Створення творчого продукту багато в чому залежить від особистості творця і сили його внутрішньої мотивації. У творчої людини домінуючою є пізнавальна мотивація, що виражається у формі дослідницької, пошукової активності і виявляється у високій сензитивності, прагненні до новизни стимулу, новизни ситуації, знаходження нового у звичайному [2].

Критеріями творчої активності студентів-журналістів виступають: прояв інтелектуальної ініціативи; наявність оптимальної мотивації; рівень розвитку творчих здібностей і вмінь; прояв самостійності й здатності до самоорганізації в навчально-пізнавальній діяльності. Критерії оцінки сформованості готовності до самонавчання (домінуючий активний пізнавальний інтерес, самоорганізація, реалізація творчого потенціалу) є адекватними прояву творчої активності студента. Прогресивну зміну рівня самонавчання і творчої активності оцінюють за допомогою таких характеристик: продуктивний синтез пізнавальних, організаційних і регулятивних дій та морального змісту навчальних досягнень.

Оскільки творчість – це “форма діяльності людини, спрямована на створення якісно нових для неї цінностей, що мають суспільне значення, тобто важливих для формування особистості як суспільного суб’єкта” [5], “мислення в його вищій формі, яке виявляється як уява і яке виходить за межі відомих способів вирішення завдання, що виникло” [8], творчість журналіста, на нашу думку, полягає не тільки в літературних здібностях при створенні інформаційного продукту, а й у творчодіяльнісному ставленні до навколишньої дійсності, у професійно свідомій позиції при формуванні громадської думки.

Сучасний журналіст – творча особистість з яскраво вираженою індивідуальністю, з високим рівнем професійної культури та комунікативності, це – особистість із творчим стилем фахової діяльності і творчим мисленням. Журналіст – це художник-реаліст, який відображає реальний світ крізь призму своєї індивідуальності. “У творчої людини навіть погляд на життя зовсім інший. Такий журналіст може побачити те, що ніхто ніколи не помітить. А фантазія у такої людини може сягнути далеко за межі всесвіту й вигадати такі ідеї, які в голову іншій людині ніколи не придуть. Такі журналісти завжди потрібні читачам” [9, с. 7].

Процес формування журналістської індивідуальності відбувається на тлі творчості, що є однією з обов'язкових ознак професіоналізму журналіста. Творчість – це істинна сутність людини, джерело розвитку і прогресу суспільства. Вільна творча самореалізація особистості є запорукою її успішної адаптації та інтеграції, здійснення нею свого призначення. Як зауважує М. Нечиталюк, спеціальність “журналістика” вимагає особливого підходу до формування особистості майбутнього фахівця (вироблення у неї особливих рис характеру журналіста, здатного забезпечувати потреби інформаційної служби в пресі, на радіо й телебаченні [3]).

Висновки. Щоби стати справжнім професіоналом у галузі журналістики, необхідно володіти комплексом професійних здібностей, як загальних (комунікативних, ділових, емоційно-вольових), так і спеціальних (творче мислення, мовленнєва обдарованість, аналітичні та літературні здібності), а також здатністю творчо реагувати на зміни в усіх сферах життя, і особливо – у професійній. Без творчого підходу до підготовки майбутніх журналістів неможливо очікувати, що серед них з'явиться справжній професіонал, адже здатність до творчості – одна з основних ознак журналістського професіоналізму.

Список використаної літератури

1. Михайлин І.Л. Журналістська освіта і наука : підручник / І.Л. Михайлин. – Суми : Університетська книга, 2009. – 336 с.
2. Морозов М.Н. Творческая активность сознания / М.Н. Морозов. – К. : Высшая школа, 1976. – 183 с.
3. Нечиталюк М.Ф. Бібліографічна підготовка журналістських кадрів / М.Ф. Нечиталюк // Теоретичні та організаційні проблеми формування репертуару української книги та періодики : доповіді і повідомлення Міжнародної наукової конференції 25–26 серпня 1995 р. / редкол. : Л.І. Крушельницька (відп. ред.) та ін. – Львів, 1997. – 468 с.
4. Педагогіка вищої школи : словник-довідник / упоряд. О.О. Фунтікова. – Запоріжжя : ГУ “ЗІДМУ”, 2007. – 404 с.
5. Педагогический энциклопедический словарь / гл. ред. Б.М. Бим-Бад ; редкол. : М.М. Безруких, В.А. Болотов, Л.С. Глебова и др. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2003. – 528 с. : ил. ISBN 5-7107-7304-2.
6. Рубинштейн С.Л. Принципы и пути развития психологии / С.Л. Рубинштейн. – М. : Изд-во АН СССР, 1959. – 359 с.
7. Сіверс З.Ф. Феномен творчості як базова складова акмеологічного розвитку особистості / З.Ф. Сіверс // Освіта і управління. – 2008. – № 1. – С. 47–55.
8. Словарь-справочник по педагогике / авт.-сост. В.А. Межериков ; под общ. ред. П.И. Пидкасистого. – М. : ТЦ Сфера, 2009. – 448 с. ISBN 966-06-0191-3.
9. Сосновская А.М. Журналист: личность и профессионал (психология идентичности) А.М. Сосновская. – СПб. : Роза мира, 2005. – 206 с. ISBN 5-85574-025-0.
10. Столяренко Л.Д. Основы психологии / Л.Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 736 с.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2013.

Дяченко М.Д. Диагностика творческих способностей будущих журналистов в процессе профессиональной подготовки

В статье освещены научные взгляды на специфику развития способности к творчеству в будущих работниках СМИ, раскрыты сущность и значение отдельных методик диагностики творческого потенциала будущего журналиста в процессе профессиональной подготовки.

Признаками наличия творческого потенциала журналиста являются профессиональное самосознание; творческое мышление; индивидуальный авторский стиль; способ-

ность к творческому самовыражению и самосовершенствованию; осознанию уровня готовности к творческому выполнению журналистских функций; объективная самооценка уровня профессионально-творческого самовыражения.

Подчеркивается, что современный журналист – творческая личность с ярко выраженной индивидуальностью, с высоким уровнем профессиональной культуры, это – личность с творческим стилем профессиональной деятельности и творческим мышлением; акцентируется на том, что свободная творческая самореализация личности является залогом ее успешной адаптации, осуществления ею своего профессионального назначения.

Ключевые слова: диагностика, журналистское мышление, будущий журналист, профессиональная подготовка, профессионализм, самореализация, самосовершенствование, творческая деятельность, творческий потенциал, творческие способности, творчество.

Dyachenko M. Diagnosis of the creative abilities of future journalists in the process of professional preparation

The article highlights the scientific views on the peculiarities of the development of creativity in future media workers, reveals the essence and importance of certain methods of diagnostics of creative potential of future journalist in the process of professional preparation.

The creative potential of a future journalist is seen as a multifaceted concept, which unites the creative ability to forecast, to evaluate, develop original strategies and tactics in the process of creative solutions journalistic tasks; orientation of professional interests, personal and social values, and creative self-development and productive professional development.

The creative potential of the journalist is a professional identity, which is formed by a collective image of journalistic professionalism, which corresponds to the requirements of time and the formation of professional skills and creative activity in educational and professional activity; creative thinking; individual author's style; capacity for self-reflection, self-education, creative self-expression and self-development; awareness of their social role, own tastes, inclinations, abilities, level of readiness for creative implementation of journalistic functions; the objective self-assessment of level of professional and creative self-expression.

Professional creative self-expression of students-journalists is regarded as intellectual, creative and social activity, which is manifested in the preparation of contemporary and original information product. Stresses that a journalist is a creative personality with strong personality, with a high level of professional culture of a person with the creative style of professional activity and creative thinking; the emphasis is on the fact that the free creative self-actualization is the guarantee of its successful adaptation, implementation of its professional purposes.

Key words: diagnostics, journalistic thinking, future journalist, training, professionalism, self-realization, self-development, creativity, creative potential, creativity, creativity.